

Образотворче мистецтво у корекційній роботі

презентаці
я

План

Вступ

□ Історія використання мистецтва як терапії

□ Напрямки використання мистецтва у
корекційній роботі

□ Антропософське лікування мистецтвом

Висновок

Література

Вступ

- ❖ Мистецтво — вираження найглибших думок найпростішим способом. — Альберт Ейнштейн
- ❖ Твір мистецтва — це куточок всесвіту, побачений крізь призму певного темпераменту.— Еміль Зол
- ❖ Таємниця мистецтва полягає в тому, щоб вслухатися в невимовне, милуватися невидимим.— Всеволод Овчинников
- ❖ Тому-то і велика так сила мистецтва, що результатів його впливу неможливо передбачити заздалегідь.— Юрій Грачевський

Історія використання мистецтва як терапії

Вже на зорі людської цивілізації жерці, а потім лікарі, філософи, педагоги використовували різні види мистецтва для лікування душі і тіла. Вони замислювалися над таємницями впливу живопису, театру, рухів, музики, намагаючись визначити їх роль як у відновленні функцій організму, так у формуванні духовного світу особистості.

Використання різних видів мистецтва з метою лікування спостерігалось в Древній Греції, Китаї і Індії.

У Древній Греції образотворче мистецтво розглядали як ефективний засіб впливу на людину. У галереях виставляли скульптури, що уособлювали благородні людські якості («Милосердя», «Справедливість» та ін.) Вважалося, що, споглядаючи прекрасні статуї, людина вбирає все найкраще, що вони відображають. Те ж саме відноситься до картин великих майстрів. [2]

З ходом часу накопичувався досвід позитивного впливу мистецтва на людину, і до середини ХХ століття сформувався напрям - арт-терапія (art - мистецтво, arttherapy буквально - терапія мистецтвом) з метою впливу на психоемоційний стан людини. В даний час існує ціла міжнародна мережа центрів та інститутів арт-терапії в США, Канаді, Європі та Ізраїлі, а в 1994р. створена Міжнародна Асоціація Терапії Творчим Вираженням. Стимування творчої енергії навпаки може стати причиною виникнення багатьох внутрішніх і зовнішніх конфліктів, сенс арт-терапії в її вивільненні. Стимуляція творчості може служити психопрофілактичним засобом. Під час творчого акту відбувається якась підсвідома нейтралізація різних інстинктивних агресивних імпульсів і емоційних станів незадоволеності, депресії, пригніченості, туги або гніву, і таким чином знижується небезпека їх небажаного прояви у соціальному середовищі. Малювання, живопис або ліплення є найбезпечнішими способами розрядки внутрішньої напруги.

Творчі люди краще концентрують свою енергію і свої сили для подолання перешкод і вирішення внутрішніх і зовнішніх конфліктів. За рахунок чого це відбувається? Вчені встановили, що за раціональність прийняття рішень на задані нам життям питання відповідає ліва півкуля нашого мозку його називають ще "логічним", а за емоції відповідає - праве. Коли ми потрапляємо у замкнене коло проблем і важко уявляємо собі вихід з такої ситуації, тому що деякі проблеми можуть бути дуже складними для раціонального мислення, починають виявлятися агресивність або апатія, розвиваються різні хвороби, відбувається, як би, перенапруження нашого «логічного» півкулі. У такій ситуації важливо включити в роботу «емоційну» півкуля і дати мозку можливість розслабитися, відволіктися, перевести проблему зі сфери логічного рішення у сферу почуттів та інтуїції. Активізація правої півкулі дозволяє подивитися на існуючу проблему з нової точки зору і на підсвідомому рівні, інтуїтивно, сприяє її рішення, а в результаті відбувається одужання. [3]

У Європі практика використання образотворчої творчості в лікуванні хворих, які мають психічні розлади, відноситься до початку ХХ ст. У Великобританії такою діяльністю займалися М. Річардсон, Дж. Дебуффе, Є. Гутман та ін. Здійснюється взаємодія представників «художнього світу» з психіатрами. Образотворча діяльність психічно хворих виявляється об'єктом наукового осмислення, застосовується з метою діагностики. Досвід використання художньої творчості в подоланні недуг і прискоренні процесів відновлення та реабілітації описаний у книзі А. Хілла «Образотворче мистецтво проти хвороби» (1945). Він ввів в європейську науку і практику термін «арттерапія» по відношенню до образотворчого мистецтва як засобу лікувального впливу (А. І. Копитін). [4]

Вітчизняна школа використання мистецтва у лікуванні та корекції в останні роки досягла величезних успіхів і показує, що різні засоби мистецтва, особливо музика, надають лікувальну і корекційну вплив як на фізіологічні процеси організму, так і на психоемоційний стан людини. Позитивний вплив мистецтва на центральну нервову систему відзначали психіатри А. Л. Гройсман і В. Райков. Останній вказував на психокорекційну вплив живопису на людину, особливо при його активній участі в образотворчій діяльності та створення живописного твору.

Напрямки використання мистецтва у корекційній роботі

В даний час можна виділити декілька напрямів використання мистецтва у корекційній роботі: психофізіологічний (пов'язане з корекцією психосоматичних порушень), психотерапевтичне (пов'язана з психо-емоційної сферою), психологічне (виконує катарсестіческу, регулятивну, комунікативну функції), соціально-педагогічну (пов'язане з розвитком естетичних потреб, розширенням загального та художньо-естетичного кругозору, з активізацією потенційних можливостей дитини у практичній художній діяльності і творчості). Реалізація цих напрямків у роботі з дітьми з проблемами здійснюється через певні психокорекційні, корекційно-розвиваючі методики, які використовуються в рамках артпедагогіки і арттерапії. [6]

Терапія мистецтвом - це один з методів психологічної роботи, використовує можливості мистецтва для досягнення позитивних зрушень в емоційному, інтелектуальному і особистісному зростанні людини. Кожен з нас має можливість виразити себе за допомогою ліній, кольорів, звуків чи рухів, здобувати новий досвід невербального спілкування, який допоможе в майбутньому полегшити стосунки з іншими людьми.

Не тільки діти, але часто й дорослі не в змозі впоратися зі своїми емоціями. Ми живемо за правилами, слову себе постійними «Потрібно, потрібно, потрібно ...», забуваючи про наші бажання. Через це виникає внутрішнє невдоволення, яке людина, будучи істотою суспільною, намагається тримати в собі. У результаті ж страждає організм, адже негативний емоційний стан нерідко призводить до різних хвороб. Творчість у цьому випадку допомагає зняти емоційну напругу, гармонізувати внутрішній світ і досягти взаєморозуміння з зовнішнім. Звичайно, це може бути не тільки малювання, а й аплікації, вишивка, фотографування, моделювання із сірників, проза, поезія і ще багато чого, так чи інакше відноситься до мистецтва.

Арттерапія корисна кожному, оскільки допомагає відкрити світові свій творчий пошук відповідей на вічні запитання: «Що таке світ, в якому я живу?», «Хто я в цьому світі?» Саме творчість спонукає людину по-новому подивитися на звичайні речі, подолати перешкоди, які раніше здавалися нездоланими, і вирішити всі конфлікти. [7]

Аналіз сучасних досліджень по терапії мистецтвом дозволяє вбачати докази корисності цього методу для лікувальних цілей в тому, що він:

- 1) надає можливість для вираження агресивних почуттів у соціально прийнятною манері. Малювання, живопис фарбами або ліплення є безпечними способами розрядки напруги;
- 2) прискорює прогрес в терапії. Підсвідомі конфлікти і внутрішні переживання легше виражаються за допомогою зорових образів, ніж у розмові під час вербальної психотерапії. Невербальні форми комунікації можуть з більшою ймовірністю уникнути свідомої цензури;
- 3) дає підстави для інтерпретацій та діагностичної роботи в процесі терапії. Творча продукція з огляду на її реальності не може заперечуватися пацієнтом. Зміст і стиль художньої роботи надають терапевта величезну інформацію, крім того, сам автор може внести внесок в інтерпретацію своїх власних творінь;

- 4) дозволяє працювати з думками і почуттями, які здаються непереборними. Іноді невербальне засіб виявляється єдиним інструментом, розкриває і проясняє інтенсивні почуття і переконання;
- 5) допомагає зміцнити терапевтичне взаємовідношення. Елементи збіги в художній творчості членів групи можуть прискорити розвиток емпатії і позитивних почуттів;
- 6) сприяє виникненню почуття внутрішнього контролю і порядку. Малювання, живопис фарбами і ліплення призводять до необхідності організувати форми і кольору;
- 7) розвиває і посилює увагу до почуттів. Мистецтво виникає в результаті творчого акту, який дає можливість прояснити зорові і кінестетичні відчуття і дозволяє експериментувати з ними;
- 8) підсилює відчуття власної особистісної цінності, підвищує художню компетентність. Побічним продуктом терапії мистецтвом є задоволення, що виникає в результаті виявлення прихованих умінь та їх розвитку. Підсумовуючи ці дані досліджень ефективності терапії мистецтвом, необхідно підкреслити, що використання художніх прийомів у процесі проведення групи також дозволяє глибоко вивчати фантазування і уяву, вирішувати конфлікти між членами групи і допомагати їм у досягненні гармонії. [8]

Антропософське лікування мистецтвом

У антропософській медицині, виходячи з пізнань ефективних закономірностей у природних процесах і в проявах сутностей людини, розроблені терапевтичні шляхи занять із залученням мистецтва.

Антропософське лікування мистецтвом гармонізує і різним чином стабілізує динаміку фізичної, фізіологічної, душевної та духовної діяльності людини. Упорядковуючи і організовуючи, вони ведуть пацієнта до ефективної саморегуляції аж до органічного рівня.

Ліплення. При створенні пластичних форм у живій взаємодії привносяться думки, переживання і дії. При лікуванні під час створення форм цілеспрямовано активуються процеси виникають і мінуючі, так само як і процеси розвитку і перетворення. Завдяки цій терапевтичній роботі зміцнюються творчі сили організму. Стимулюються збудження і структурування процесів як фізіологічних, досягають побудови та регенерації органів, як здатність до концентрації та орієнтації пробудженого свідомого духу.

Живопис. Ведений терапевтом занурення в переживання форми і кольору відкриває за допомогою образів / форм / полярності, сходження і проникнення доступ до початкових якостей переживання душі. За допомогою цілеспрямованого застосування кольору, руху і форми, а також за допомогою різних технік і засобів живопису стимулюється розвиток душі і порушуються вирівнюючі процеси в функціональній і органічній областях. У малюванні й у малюванні форм працюють з усвідомленим створенням формуванням лінії, ритмічних порядків руху та з полярностями світлого і темного. При цьому ініціюються здатності до концентрації та орієнтування або виробляється звільняє протидія судорожним або застійним станам. [1]

Висновок

Говорячи про терапевтичні можливості мистецтва, найчастіше мають на увазі саме образотворче мистецтво. Картини, написані олійними або акварельними фарбами, малюнки олівцями, крейдою, фломастерами, складання колажів і т. п. - все це арт - терапія. Залежно від виду захворювання (частіше за все мова йде про захворювання душевних, але не завжди), цей вид терапії може використовуватися і як основний, і як допоміжний. Суть терапії мистецтва в тому, що пацієнт переносить на папір або полотно свої емоції, спогади, страхи й надії. Зрозуміло, рівень художнього таланту в даному випадку не має значення. Важливо те, що пацієнт може за допомогою образотворчого мистецтва висловити переживання, відтворити те, що травмувало і призвело до захворювання і ймовірно знайти шляхи для боротьби і одужання, або хоча би поліпшення стану пацієнта.

За допомогою мистецтва пацієнт може висловити те, що у нього на душі - і це найчастіше легше зробити за допомогою образотворчого мистецтва, ніж вербально. Також даний вид терапії допомагає «випустити на свободу» завжди придушувані почуття, а ще дозволяє пацієнтові зосередитися на своєму внутрішньому світі, уважно розглядаючи те, що зазвичай приховано завісою повсякденності.

І, як відомо на практиці вже давно доведено, що мистецтва може лікувати серйозні захворювання як душевні, так і фізичні.

Література

- Тетерський С. В. Введення в соціальну роботу: Навчальний посібник .- М.: Академічний Проект, 2002 - 496 с.
- Виготський Л.С. Психологія мистецтва. - М., 1968.
- Мелік-Пашаєв А. А. Педагогіка мистецтва і творчі здібності. - М., 1981.
- Лікування мистецтвом vokrugsveta.ru.
- Теплов Б.М. Психологія музичних здібностей // Избр. тр.: У 2 т. - М, 1985. - Т 1.
- Роксолана Гнатюк Коли мистецтво лікує // Дзеркало тижня. - 2003. - № 36 (461)
- К.Е. Рудестама "Групова психотерапія" М.: Прогрес, 1990.

Виконала
Студентка 41 групи, ФДКО
Мельник Ірина